

GAZETA A TRANSILVANIEI
 Braşov, piaţa mare nr. 22
 Soriş, în faţa casei nr. 1
 Braşov, piaţa mare nr. 22
 Inserate: mai puţin de 100 în Viena
 Kerschbaum & Co. (Kerschbaum & Co.)
 Otto Meissner, scriitor Schickel & Co.
 Berni & Co. în Viena, A. V. Schickel & Co.
 Berger în oraşul Sokolow, în Braşov
 în Frankfurt: G. L. Dombi; în Ham-
 burg: A. Steiner
 Preţul inserţiilor: o linie
 pe o săptămână 8 or
 şi 80 c. Imbra pentru o pu-
 blicare. Publicări mai dese
 pe tarifă şi învoială.
 Reclame pe pagina III a
 sereş 10 or. v. a. sau 7 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULŪ LIV.

„Gazeta“ este în fă-care di-
 abonamente pentru Anul: Ungaria
 Pe un an 12 fl., pe se-
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Pentru România şi străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe şase
 luni 20 franci, pe trei luni
 10 franci.
 Se primumără la toate ofi-iele
 postale din ţinut şi din a ară
 şi la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Braşov:
 la administraţiune, piaţa mare
 Nr. 22, etajul I.: pe un an
 10 fl., pe şase luni 5 fl., pe trei
 luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
 casă. Pe un an 12 fl., pe
 şase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 în esemplar 5 or. v. a. sau
 15 bani.
 A-Ată abonamentele cănt
 inserţiunile sunt a se plăti
 înainte.

Nr. 23.

Braşov, Luni, Marţi 29 Ianuarie (10 Februarie)

1891.

Impărţirea păşunilor comunale.

I.

Comassarea şi regularea pro-
 prietăţii în Ardél în scopu de a
 înlesni posibilitatea unei cultre
 raţionale şi mai intensivă a pă-
 mântului, a făcutu până acum
 numai puţin progresu, şi legea
 comasării deşi de două ori mo-
 dificată şi-a câştigat până acum
 foarte puţini aderenţi între popor
 şi pretutindenea ea n'a datu re-
 sultatele dorite. Din contra atât
 legea cât şi aplicarea ei a în-
 tăritat şi mai multu pe popor
 în contra ei şi prin abuserile stri-
 gătore la ceru comise de organele
 chemate ca să reguleze proprie-
 tatea, a compromis pentru multu
 timpu ideea bună în sine a co-
 massării. Aşa în ochii poporului
 muncitoru român, sas, ungaru,
 secuie deopotrivă „comasaţia“ în-
 semnază în generalu şi peste totu
 ruina poporului şi ajungerea lui
 la sapă de lemn.

Cunoscem şi scim apreţia
 pe deplin din experienţă avanta-
 tagele comasării ca unii, cari
 amu luat parte directă atât la
 noi cât şi în străinătate la lu-
 crări de comasare, der dreptu să
 spunem, că atât legea cât şi
 modul de aplicare a ei de până
 acum lasă foarte multu de dorit.
 Legea în sine n'a putut prinde
 rădăcină între popor şi în ţeră,
 fiind-că ea dela început a fost
 făcută în favorul de clică al
 proprietăţii mari seu alu statului
 apoi a câtorva bogătaşi cu des-
 considerarea desevărsită şi în dis-
 preţul intereselor comunei şi a
 obşteii locuitorilor.

Este în deobşte cunoscutu ca-
 sul din Stena seu Ungra unde
 unu sătean fruntaşu singuru a
 cerut comasarea, der imediatu
 a luat'o la sănătoasă trecend în
 Bulgaria ca să scape de furia po-
 porului agitat prin cataclismul
 şi speşele ce le-a adus pe capul
 lor. Mai întâiu de tôte statul

(fiscul) ca mare proprietar, apoi
 aristocraţia a început şi a intro-
 dusu cu forţa comassarea în contra
 comunelor, făcend-o exclusiv
 numai în favorul lor, luându-şi
 pretutindenea partea leului atât
 cu privire la întindere, cât şi ca
 teren, situaţia, calitate etc., ér
 interesele comunei şi ale locuito-
 riloru neglijend-se cu totul, lă-
 sându-le fără păşuni, fără păduri
 seu numai cu unele higiuri şi tu-
 ferişuri în locul lemnului de brad
 şi ştejaru de construcţia ce-lu aveau
 mai înainte, şi în loc de ţerine numai
 cu nisce ripi şi cöste sterile, frun-
 dişuri şi alte terenuri improduc-
 tive. A fostu legea în sine ne-
 dreptă şi defectuoasă, deşi scopul
 în sine pöte a fostu bun, ea a
 devenit pentru popor şi mai
 aspră şi mai insuportabilă prin
 modul cum s'a aplicat, căci a
 lipsit unu personalu tehnicu ca-
 pabil spre acesta şi apoi greşelile
 şi abuserile adesea revoltătore
 ale personalului operatoru se to-
 lerau şi se făceau muşama, căci
 seu ele erau făcute directu în fa-
 vorul statului, ori a clicii, seu
 înderect, interesul acestora fiindu
 ca să se efectueze comasarea iute
 şi fără multă vorbă şi gălgăie.

Şi în alte state, ca de pildă
 Germania, se face şi introduce co-
 massarea forţată, der statulu mai
 întâiu s'a apucat de a-şi crea şi
 recruta unu personalu tehnicu
 specialu, „cultur-technici“ şi geo-
 metrii capabili în cele 2 şcole
 de ingineria agricolă ale sale dela
 Poppelsdorf şi Berlinu, ér geo-
 metrii şi inginerii agricolu — „cul-
 turtechnikerii“ — sunt funcţionarii
 statului şi riguros controlaşi, pen-
 tru-cea mai mică abatere sunt
 pedepsişi işi perdü dreptul de
 pensă etc.

La noi însă statul fără de-a
 avé la dispoziţia fortele tehnice
 competente, a introdus comas-
 sarea încredinându-o pe preţuri în-
 tregi câte unu patriotu patentat
 despre a cărui cunoştinţe tech-

nice şi diplomă de ingineru de
 multe ori nici unu politehnicu
 seu şcolă de ingineria din Europa
 nu scia nimic, ér elu avend
 câte 8—10—30 comune deodată
 în lucrare, işi angaja ca ajutöre
 şi geometrii totu felul de scribi
 şi esistenţe problematice, cari erau
 în stare să scrie şi desemneze ceva,
 foşti căprari în armată şi la hon-
 veşi, ofişi degradaşi, ömeni alun-
 gaşi din diferite funcţii seu cer-
 taşi cu justiţia etc. Aceştia formau
 personalul tehnicu al comasării
 de pela sate şi se intitulau domni
 inginerii ai stăpânirei.

Astfelu în întreaga ţera Oltului
 comasările introduse cu forţa au
 fost făcute de cătră unu fostu
 căpraru la geniu, unu oficeru de-
 gradat şi vr'o 3—4 alţi indivişi
 fără căpătăiu, toşi absolutu fără
 cunoştinţe tehnice şi agrariale
 speciale, precum cerea comasarea
 să aibă atâtu inginerul antepre-
 noru cât şi personalul seu. Ne-
 apăratu, că încredinându pemăna
 unor atari indivişi şi viitorul
 comunei şi alu poporului, era in-
 evitabilu ca comasarea să nu-şi
 ajungă scopul, greşelile şi abu-
 surile de totu felul să curgă ca
 plöia: pe lângă greşelile intenţio-
 nate şi neintenţionate, făcute cu
 ridicarea planului, cu măsurarea,
 clasificarea şi împărţirea terenu-
 riloru, tôte făcute fără pricepere,
 apoi pe lângă speşele şi tacsele
 specificate, şi provędute în con-
 tractu, luarea de plocöne de totu
 felul dela fiă-care proprietar şi
 locuitoru alu comunei. De ordi-
 nar inginerii(?) operatoru scoteau
 dela popor de 2—3 ori suma
 prevędută în contractu şi de multe
 ori fruntaşii mergeau cu esemplu
 réu înaintea poporului.

Ca rezultat finalu al comas-
 sării comuna şi locuitorii pe lângă
 speşele enorme avute cu purtarea
 procesului, cu inginerul, timbre
 etc. se pomeneau în fine cu nisce
 ripi şi surupături sterile ori găuri,
 băltae şi prunduri în locu de

ogöre, fără de păşune, fără de li-
 veşi, ér cu pădurea conständu nu-
 mai din nisce higiuri şi tuşuri de
 arinu, alunşi şi mestecănu în locul
 lemnului de ştejaru, fagu şi brad,
 der şi aceste în condiţiunile cele
 mai rele ca situaţiune, formă, de-
 părtare etc., încätu să nu pötă fi
 folosite nici ca pădure şi nici ca
 păşune, căile noue trase peste delu-
 rlie şi rıpele cele mai prăpăstioş
 şi făcend oculurile cele mai
 mari, luändu dreptu base, puncte
 fictive, pe când cele vechi ţinend
 contu de natura şi inclinaţiunea
 terenului erau tôte făcute ca raze
 cu centrul în sat, ca pe calea
 cea mai scurtă şi fără pedec şi
 oculu să ajungă în sat. Ér în-
 colo apele curgătore işi urmau şi
 d'aci înainte cursul lor neimpe-
 decate şi neintrebuinţate de ni-
 men, băltaele rămăneau băltae,
 ca să-şi degageze şi împrăşti şi
 mai departe miasele lor pesti-
 fere, rıpele şi delurile să se surpe
 şi dărime şi mai departe, trimiţend
 nisipul şi petrişul lor ca să aco-
 pere ţerine şi tēnaşe.

Nu este deci mirare decă co-
 massarea a devenit atât de urită
 şi a făcutu atât de puţin pro-
 gresu între naţiunile Ardealului,
 şi cu deosebire între micii pro-
 prietari. Ei nu consideră în co-
 massare alta decât mijlocul şi
 forma dışă legală der nedreptă
 de ai frustra de ogörele şi avutul
 lor, ér nici-decum ca o formă şi
 lege care ar fi menită de a le
 aduce öre-cari folöse reale şi în-
 lesniri la cultura pământului. Şi
 d'aci se şi esplică faptul, că odată,
 o comună a unei preţuri ori re-
 giuni friptă cu comasarea, cele-
 lalte, deşi silite şi puse între alter-
 nativa comasării ori necomasării
 mai bine facu totu posibilu şi
 aducü tôte sacrificiile întru în-
 deplinirea pretensiunilor proprie-
 tăţii mari şi comasariştilor, nu-
 mai ca să rămăna cu ogörele şi
 tēnaşele lor în pace şi neturba-
 raşi în posesiunea lor cu tötă

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.“

Din istoria munţilor apuseni.

(Urmarea 10)

Varga Catalina ceru revisia.

Etă şi sentinţa tribunalului de apel:

4456/1851

Gründe der k. k. siebenbürgischen Obergerichts-Commission. Z. 44/851.

Die Thathandlungen, welche der Beschuldigten Katharina Varga auf Grundlage der vorliegenden Untersuchungs-Akten als strafbare Gesetzübertretungen zur Last gelegt werden, sind im wesentlichen folgende:

1) Dass sie die Vertretung der 3 Gemeinden Abruşfalva, Batsum und Kerpenyes in ihrer Angelegenheit gegen die Organe der Kameral-Herrschaft wegen verschiedenen Bedrückungen der Unterthanen übernommen, und zu diesem Behufe von den einzelnen Gemeindegliedern mehrere Geldbeträge bis zu einer Summe von 600 fl. W. W. eingesammelt habe.

2) Dass sie zu dreiverschiedenenmalen vor der Kirche an die betreffenden Gemeinden Reden abgehalten habe, des Inhaltes: die Wälder seien Eigenthum

der Unterthanen, es stehe ihnen frei in denselben zu eigenem Gebrauche Brenn und Bauholz mit Ausnahme der zum Betriebe des Bergbaues erforderlichen Stämme zu fällen, es sei niemand berechtigt die Unterthanen in der Benützung der Wälder zu hindern, sie seien nicht verpflichtet ihre Gründe mit Waldsaamen besäen zu lassen, und hätten, dem vom Waldamte ergangenen Befehle mit ihren Häusern auf andere Plätze zu übersiedeln, keine Folge zu leisten, sie seien vielmehr berechtigt, die auf ihren Gründen angelegten Waldpflanzungen zu zerstören und ihr Vieh in den Wäldern weiden zu lassen. — Die Robothen hätten die Unterthanen nur nach Massgabe des Vertrages, und ihrer Privilegien in der Art, wie es auch ihre Voreltern gethan haben, zu leisten, und es stehe jedem derselben frei, zu eigenem Gebrauche Wein und Brandwein ungehindert einzuführen.

3) Dass sie den herrschaftlichen Waldgorniken untersagt habe, die Unterthanen in der freien Benützung der Waldungen zu hindern.

4) Dass sie den Dominical und Ortsrichtern verbothen habe, die Unterthanen zur Leistung mehrerer Robothen zu verhalten, als wozu ihre Voreltern

verpflichtet gewesen sind, ja dass sie sogar dem Dominicalrichter gedroht habe, ihm Eisen anlegen zu lassen, falls er ihren Befehlen zuwider handeln würde.

5) Dass sie die bey der Detonata von der Grundherrschaft angeordnete, und in Angriff genommene Waldpflanzung mit mehreren Leuten gehindert habe.

6) Dass sie den Unterthanen untersagt habe, die Geldstrafen zu entrichten, welche ihnen das Spanatamt für die angerichteten Waldschäden auferlegt hat.

7) Dass sie mit ungefähr 50 Leuten das Haus des Kleinrichters Dants Iuon Pleschan habe umringen lassen, ihn bei der Brust gepackt, und von demselben die Quittungen über die eingehobenen Gemeindegelder abverlangt, ihm sofort des Amtes entsetzt habe, das sie 8) bey dieser Gelegenheit das Kind der Schwester des Kleinrichters mit einem Stocke erschlagen habe.

9) Dass dieselbe die Arretirung einiger Unterthanen, welche sie zu dem Hause des Kleinrichters begleiteten, nicht zugeben, sondern die zu diesem Behufe erschienenen obrigkeitlichen Personen zurückgewiesen habe.

10) Dass sie die Comitatsbeamten verdächtigt habe, als hätten dieselben

ihren Befehlen falsche Verordnungen zu Grunde gelegt, dass sie dieselben Betrüger, Diebe und Räuber gehalten, und die Unterthanen aufgefordert habe, ihren Befehlen keine Folge zu leisten, da sie sich in Kameral-Angelegenheiten nicht zu mengen hätten. Da über die vorliegende Untersuchung von den frühern Gerichten noch kein Urtheil gefällt worden ist, so unterliegt es keinem Zweifel, dass die Strafbarkeit dieser der Katharina Varga zur Last gelegten Vergehungen in Folge der Gouvernements-Verordnung dtto 13 März 1850 Z. 3881. und dato 30-ten Juli 1850 Z. 15731. nach den österreichischen Strafgesetzen beurtheilt werden müsste, zu welchem Ende jeder einzelne Fall in Erwägung zu ziehen ist. Die Thathandlung. ad. 1. begründet weder ein Verbrechen, noch eine schwere Polizeübertretung, insbesondere keinen Betrug, denn die Beschuldigte hat die Unterthanen der früher genannten drei Kameral-Herrschaften weder in einen Irrthum geführt, noch Ihre Unwissenheit in der Absicht benützt, um ihnen an ihren Eigenthum oder andern Rechten einen Schaden zuzufügen, vielmehr geht aus der Untersuchung unbezweift hervor, dass sie von der Überzeugung durchdrungen war,

perderea de timp și imposibilitatea unei culturi raționale, cauzată prin învălmășeala, sila de câmp și cultura comună etc.

Și de sigur, că nimeni nu-i va putea învinovăți pentru acesta. Cu toate acestea nu vom să negăm, că în timpul din urmă împrejurările s'au mai îmbunătățit în câțiva din cauză, că atât autoritățile au mai profitat de experiențele făcute, și au executat ceva mai bine legea și formalitățile, er personalul tehnic — inginerii agricoli și geometri fiind în număr mai mare, decât totuși prea puțin față de trebuințele generale ale țării — lucrările tehnice au fost făcute ici colo cu mai multă priecere. Pe de altă parte vedându și țărani înlesnirea cea mare și reducerea din spese de cultură ale pământului comasat față cu cel divizat și de învălmășeală, precum și profitându de învățăturile și povețele preoților, învățătorilor și notarilor au început să o privească cu ochi mai buni, încât câteva comune mai cu seamă s'ascesc din Țera Bârsei și din fundul regiu au cerut singure comasarea — și altele ar fi pe drum de a o cere deși în totală prea puțin.

În vederea acestora ministrul ungar de agricultură a numit o comisiune dintre deputați unguri și sași din Ardeal, cari să chibzuiască și arate măsurile mai merite de a generaliza și executa cât mai repede comasarea peste tot Ardealul. Comisiunea a ținut mai multe întruniri și a înaintat ministrului ungu un memoriu detaliat în cestiune. Nu cunoscem încă memoriul acesta, decât am citit unele din dispozițiile lui precum și discuțiunile ce le-au avut membrii comisiunii cu ministrul, și la aceste vom să reflectăm.

Cu deosebire deputații sași au cerut pentru fundul regiu comasarea și împărțirea pășunilor și a pădurilor, la care ministrul Bethlen s'a opus compatrioților sași de câțiva ani încoace și scrierile economice volante abundă și repetă pe fiă-care și cererea de a împărți pășunile și pădurile comunale și a introduce nutirea vitelor în grajd. Domnii autori din cestiune însă cunosc sistemul ce o propun și propagă din răsuner, mai mult din cetire de ocazie sau din audite decât din studii sistematice profunde și din experiența proprie. De aceea vom să stăm puțin cu dumnelor de vorbă, cu scopul de a pune ces-

tiunea pe adevăratul ei tărâm, în scop de a feri pe poporul muncitor indiferent românesc, sas, ungar de pagube enorme și de ai pastra vitișorele sale.

George din Crângu.

Protestu în contra „Kisdedovnilor“.

(Telegr. part a „Gaz. Trans.“)

Lugoșu, 8 Februarie. Adunarea alegătorilor români din cercurile Lugoșu și Zorlenții mari, fiindu prezenți peste 500 alegători s'a constituit alegându: președinte pe d-lu C. Rădulescu avocat, vicepreședinte pe d-lu N. Sciopon preot, notar I pe d-lu Dr. G. Dobrinu avocat, notar II pe d-lu A. Spatanu preot.

Adunarea la propunerea d-lui Coriolanu Brediceanu, primesce cu mare însuflețire următorul concludu:

„Alegătorii români din cercurile electorale Lugoșu și Zorlenții mari, rezoluți a lupta pentru existența, libertatea și cultura națională, protesteză srbătorește în contra proiectului de lege pentru asilurile de copii, care este vătămător libertății și dreptului familiei, stricacios din punctele de vedere religioasă și economică, și se declară gata de a se apăra în contra oricărei tendințe de maghiarizare.

Concludu propus și motivat cu mare succes de d-lu avocat Brediceanu, a fost susținut de d-lu protopop alu Lugoșului Dr. Popoviciu într'o cuvântare escelentă. Dr. Dobrinu, notar.

CRONICA POLITICĂ.

Răspunzându la interpelația lui Ivor Kaas cu privire la cestiunea tarifului căilor ferate, care a produs în Austria o iritație atât de mare, ministrul de comerț Baross a declarat, că Ungaria are dreptul legal de a și stabili de sine stătătoru tarifulu de transport pe căile ferate de stat; că guvernul este solidară în cestiunea acesta și că nu are de gând a schimba tarifulu introdus la 1-a Ianuarie a. c. Br. Kaas a luat cu mulțămire la cunoscință acestu răspuns.

Archiducele Franciscu-Ferdinandu d'Este întâmpină în Petersburg primirea cea mai cordială. La balulu curții de Vineri după părăsirea împărătescă a mersu archiducele cu marea ducesă Maria Pavlovna. Archiducele a jucat prima polonesă cu împărătesa, a doua cu marea ducesă Elisabeta Feodorovna. Sâmbătă archiducele a vizitat biserica S-ților Petru și Pavelu pentru ca să se roge la mormântulu lui Alexandru II. După aceea făcu mai multe vizite, între cari una și ministrului de externe Giers. Archiducele va petrece la Petersburg încă câteva zile și apoi va pleca la Moscova.

Vorbindu de visita archiducelui, „No-voje Vremia“, dăce că mai bine făcea biroul de presă alu contelui Kalnoky decât nu mai atinge cestiunea că ore călătorii archiducelui Franciscu Ferdinandu are misiune ori nu. Observarea, că n'are nici o misiune e fără de tact. Societatea rusescă se bucură de visita archiducelui din cauză, că ea este opusă atitudinii politicilor austro-maghiari din anii din urmă.

Crisa ministerială din Roma e rezolvată într'atâta, încât regele Umberto a încredințat compunerea cabinetului d-lui Marchese di Rudini, căruia, se crede, îi va succede să formeze un cabinetu coreșpunzător. Deocamdată se scie pozitiv, că Rudini pe lângă portoliulu de ministru presidentu va primi și pe celu de externe. Astfel se pte conchide, că politica esternă a Italiei nu va suferi nici o schimbare după ce Rudini e un aderent necondiționat alu alianței triplu.

Unu corespondent din Petersburg alu diarului „Nord“ scrie: Vedem cu mare părere de rău, că pecându în întreaga Europă domnesce liniște, pe atunci în Sârbia, unde înainte lucrurile mergeau în liniște, s'a schimbat situația și acumia iesu la ivelă elemente turburătoare de ordine. Speră însă corespondentulu, că Sârbia nu peste multu erăși va pași pe calea adevărată a politice sale naționale, pe care înainte de asta făcea progrese și avea deplină liniște internă.

Diarul rusesc „Novosti“ vorbindu despre retragerea lui Crispi și despre cele ce se petrecu în Germania, dăce, că i-se pare că, timpul ar fi favorabilu pentru ca să se începă tractări pentru revisuirea tratatului dela Berlinu.

O mare srbătore națională.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Bucuresci, 25 Ian. 1891.

24 Ianuarie, această însemnată și în viața națiunii noastre, a fost alesă pentru a serba inaugurarea Ligei pentru unitatea culturală a Românilor.

Să scie că sēmēnta numai atunci dă fructu bogat și abundant, când este aruncată în unu pământu bun și priincios; totu asemenea și comitetulu de acțiune alu studenților, începându această mișcare cu atâta entuziasm, a scintilă bine pipăi pulsulu Românilor, cari s'au grăbitu din toate părțile țării a lua parte la această sacră luptă.

O dovadă despre acesta este și numărulu imensu ce s'a prezentat la inaugurarea ligei. Peste 4000 de persoane au răspuns la invitarea comitetului executiv alu Ligei și s'au prezentat la Ateneu. Aici însă au găsit ușile închise, nu numai atâta, decât păzite încă și de gendarmi.

Ce va fi însemnată acesta încă nu scim cu siguranță, atâta scim însă că: D-lu Exarhu a pus sala la dispoziția comitetului Ligei și acesta a și anunțat prin diare întrunirea în sala noului Ateneu: Nimenea nu se aștepta să se refuse această sală a Ateneului, clădită cu concursul fiă-căru Românu dându „câte unu leu pentru Ateneu.“

Durere însă! Domnii Ateneiști au uitat curându că Ateneulu nu este alu D-lor și deci facu ce voru. Cum dau însă Ateneulu pentru tablouri vivante, concerte etc... de ce nu l'ar da pentru inaugurarea unei asociațiuni, care s'a întinsu deja în tota țera și care are nobilulu scopu de a lăți cultura națională și de a lumina pe toți Români ori unde s'ar afla ei. Nu incumbă ore în datoriile Ateneiștilor a incurgă și sprijini unu scopu ca acesta? E trist și e și mai trist, că D-lor au pus și gendarmi la uș; nu cumva să temeau că lumea va pătrunde cu forța? Nu le fiă tēmă, că o luptă culturală, în care inițiativa a fost luată de viitorii cetățeni și conducători ai destinelor acestei țeri, nu ar fi fost nici-odată inaugurată prin forță.

Ași mai crede să se fi luat astfel de măsură când Domniile lor s'ar fi te-

mutu de niscăiva agitațiuni irredentiste, decât să scie de tota țera și chiar de Europa întregă, că numai irredentismu nu este în programul Ligei. Decu ultima măsură ce a găsit comitetulu cu cale a o lua, a fost ca să pună unu afișu pe ușa Ateneului, că inaugurarea să face la Universitate. Cu această cauză n'a pierdut nimic, în acestu templu alu științei s'a începută această mișcare, aici s'a decisu fondarea Ligei și aici s'a și inaugurat. — Aula Universității gemea de lume și coridorele erau pline de cei cari nu au încăput în sală. Tinerimea prepondera, dōmne și domnișore erau asemenea de față.

Ședința fu deschisă de către d-lu Gr. T. Brătianu, membru în comitetulu executiv alu Ligei. Dsa emoționat, după ce a mulțămitu publiculu că s'a prezentat în număr așa de considerabil și după ce a comunicat adunării de ce inaugurarea nu s'a făcutu la Ateneu; a arătat scopulu cultural alu Ligei, exprimându și bucuria ce simte, că la mișcarea începută cu atâta căldură de tinerime s'a asociat mai totu Regatul înființându-se secțiuni mai în toate capitalele județelor, între cari cităm: Iași, Ploesci, Brăila, Craiova, Galați, în cari orașe fiă-care secțiune numără peste 200 de membri, apoi Pitești, Călărași, Alexandria, Tergoviște, Slatina, Focșani, Brlad etc. D-lu Brătianu a cetit apoi, întrerupt fiindu de aplause sgomotoșe și unanime manifestulu comitetului Ligei, pe care l'aș publicat deja. La fine a urmat unu lungu tunet de aplause. Terminându printr'unu apelu călduros către publiculu prezentu, spre a se grupa în jurul Ligei; ca să putem inaugura odată și unitatea culturală a Românilor cum s'au inaugurat la 1859 unirea principatelor, au declarat Liga fundată. (Aplause prelungite.)

Apoi biroulu dă cetire diferitelor telegrame, scrisori și adrese sosite dela diferite secțiuni și persoane din toate părțile țării și din străinătate. Aceste au fost primite în aplause sgomotoșe...

D-lu Simeon Mehedinți, energicul președinte alu comitetului de acțiune alu studenților și membru în comitetulu Ligei își desvōltă conferința sa, care tracteză despre menirea noastră civilizătoare în Orient și trāincia nēmului românesc; totodată și asupra modului, prin care Liga va servi rolulu nostru de civilizator. Mai arată cum noi am scit să ne însușim cultura apusului, punându-ne astfel în pozițiune de a sta în fruntea popoșlor din Orient; faptu prin care ni-se destină rolulu de a fi aici la Dunăre focarul civilizațiunii. Arată apoi cum Carpații au fost totdeuna lēgēnulu Romānismului, cum lor și surorilor lor Dunărea și Tisa, cărora împreună cu celelalte riuri, ce scaldă bogatul pământ alu vechei Dacii, datorim existența noastră ca popor; cum toate hōrdele, cari au trecut peste noi, nu ne-au putut risipi nici-odată și deși ne-au imprăștiat une-ori, atunci erăși ca și roiulu de albine imprăștiat de vânturi, ne-am readunat erăși în loculu nostru. Mai arată apoi antagonismulu dintre caracterulu și limba poporului nostru și celu ungurescu, și cum Ungurii nu voru fi în stare nici-odată să maghiarizeze pe Romāni de peste munți; „căci o pagină romānescă, cetită de unu țeranu Romānu din Ardalu face mai multu ca deose Kisdedovnilor.“ Cu aplause unanime și dese a rēsplătitu publiculu pe simpaticulu și energicul studentu, care a lucrat și lucră cu atâta zel în favorulu cestiunii ardeleni.

Apoi s'a mai dat cuvântulu D-lui Sebastianu Hernia, președintele secțiunii Pitești, trimis să asiste la inaugurare. Densulu a rostitu de asemenea câteva cuvinte călduroșe îndemnându publiculu și mai alesu tinerimea să mergă înainte în lupta acesta culturală și să fim siguri că nu numai dumealor bētrāni, oi țera întregă ne va urma. (Aplause prelungite.)

dass die erwāhnten Unterthanen im Rechte sind, und von den Beamten der Kameral-Herrschaft verkürzt und unterdrückt wurden, auch hat sie in Absicht auf die Verfechtung ihrer Sache wirklich mehrere Reisen nach Wien und Pest unternommen, und für dieselben bei Advocaten Gesuche verfertigen lassen und Sr. Majestät dem Kaiser überreicht, und hiedurch zu erkennen gegeben, dass sie sich die Geltendmachung der vermeintlichen Rechte der Unterthanen in allem Ernste habe angelegen sein lassen. — ad. 2. Die Reden der Beschuldigten die sie an die versammelte Gemeinde vor der Kirche abgehalten hat, können weder für sich allein, noch in Verbindung mit den nachgefolgten Handlungen der Unterthanen, als verbrecherische Gesetzübertretungen angesehen werden und zwar nicht für sich allein, weil jene Reden lediglich die Schuldigkeit der Unterthanen gegenüber ihrer Grundherrschaft zum Gegenstande gehabt haben, und auch nicht in der Absicht der Beschuldigten gelegen war, bei den Processführenden Gemeinden eine Abneigung gegen die Regierungsform, Staatsverwaltung oder Landesverfassung hervorzurufen, da sie denselben geradezu den Schutz Seiner Majestät des Kaisers

und der Regierungs-Behörden zugesichert, und solchen zu erwirken getrachtet hat, nicht in Verbindung mit den nachgefolgten Thathandlungen der Unterthanen, weil die Rede der Beschuldigten weder eine Anstiftung, noch einen Rath zur Begehung eines Verbrechens enthalten und die Unterthanen in Folge derselben auch wirklich keine verbrecherische Handlung unternommen haben, namentlich haben sich dieselben bei keiner Gelegenheit zusammengerottet, um einer obrigkeitlichen Person in Regierungsangelegenheiten Widerstand zu leisten, und sich auch keiner obrigkeitlichen Person in der Vollziehung eines öffentlichen Befehls auf eine verbrecherische Weise, nämlich mit gefährlicher Drohung oder wirklicher gewaltsamer Handanlegung widersetzt, und der Herrschaft auch keine boshafte Beschädigung an ihrem Eigenthume zugefügt. Ob und in wie fern die Reden der Beschuldigten und ihre Aeusserungen gegen die Komitats-Beamten eine schwere Polizeiübertretung begründen, wird sub No. 10 angeführt werden.

(Va urma.)

A mai vorbită un student d-lu Cernescu, mulțămindu comitetului pentru activitatea desfășurată și astfel s'a terminată această sărbătoare națională.

I. B.

SURILE PILEI

Adunarea alegătorilor români din cercul Șimleului. Din Sălagiu ni se scrie, că Vineri, în 13 Februarie st. n. alegătorii români din cercul Șimleului vor ține o întrunire în chestiunea proiectului de lege pentru asigurarea de copii. Convocatorul adunării este d-lu Andreu Cosma.

O comună revoltată pentru învățătorul său. Din Timișoara se scrie: În Jdanul (com. Timișului) s'au iscat turburări din cauză, că pe învățătorul de acolo Ștefanescu, sub bănueli de a fi pus foc, l'au luat doi gendarmi la porunca mai înaltă și l'au dus la primăria unde fu deținut și ascultat. Abia s'au început însă cercetările, când deodată s'au adunat o mulțime de țereni la primăria și lărmuind au cerut eliberarea învățătorului lor. Poporul adunat era p'aci să spargă ușile primăriei și să elibereze învățătorul, decât nu venia o patrulă de gendarmi de cătră Bruckenau care cu bajonetele au împrăștiat mulțimea și au arestat de e înși. Poporul însă nu s'au descurajat și în ziua următoare dimineața s'au adunat erași în număr considerabil la primăria cerându cu insistență eliberarea învățătorului lor, pe care după ce l'au ascultat, îl lăsară pe picior liber. Astfel liniștea deocamdată s'a restabilită și se așteaptă rezultatul cercetărilor.

Miscarea de maghiarizare. În Budapesta s'a arangiat deunăzile un bal în favorul „Kulturgyletului“ care, spun foile maghiare, „pentru viața socială budapestană a fost un eveniment afară din cale strălucit și pompos.“ Patronesa balului era să fiă contesa de Csáky, soția ministrului de culte și instrucțiune publică, d'ea s'a retras în urma unui casu de mrôte ivit în familie și astfel fu substituită prin d-na Br. Eötvös Iolántha. Au mai luat parte la acest bal și ministrul presidentu Conte Szapáry Gyula cu familia, precum și alți miniștri. „Societatea, care a luat parte la această petrecere dice „Egyetértés“, a dat o iconă dintre cele mai frumoase despre notabilitățile capitalei, pe cari numai patriotica idee i-a intrunită așa de frumos.

Cominațiune de fișpani. Diarul „Ellenzek“ scrie că deja s'a stabilit definitiv denumirea contelui Paul Bethlen ca fișpan al comitatului Bistrița-Năsăud. Mai departe dice „Ellenzek“, că fișpanul comitatului Mureș-Turda se va retrage și în locul lui va fi numit baronul Iosif Balintit „în contra fișpanului conte Gavril Bethlen continuă agitațiunea în clubul partidei guvernamentale.“

Invitare la balul, ce se va arangia la 14 Faur st. n. 1891 în Năsăud, în sala de gimnastică dela gimnasiu. Venitul curat este destinat în favorul fondului școlarilor lipsiți în casu de morbu. Prețul de intrare: pentru o persoană 1 fl., pentru o persoană în familie 80 cr. Inceputul la 8 ore s'era. — **Comitetul arangiatoru.**

Medalia de serviciu. Ministrul de război comunu din Viena a decis, că medalia pentru serviciul militar, chiar și după mortea posesorilor, nu trebuie dată înderēt.

O nouă stațiune telegrafică. În Satalungu (Săcele) s'a deschis un oficiu telegrafic, în legătură cu oficiul postal de acolo.

Noulu tarifū vamalū românū.

D. senatoru P. S. Aurelianu a adresat guvernului românū o interpelare, prin care cerea să i-se spuie:

1. Cari sunt principiile, de care se conduce comisiunea însărcinată a revizui tarifulu autonomu actualminte în vigore;

2. Odată noulu tarifū promulgatū, care va fi politica vamalā a guvernului, are elu intențiunea de a încheia nouu convențiun de comerț?

La această interpelare d. Al. Lahovari ministru de esterne a răspuns în modul celū mai categoricū, că tarifulu autonomu din 1886 este un instrumentu de combatere și de represalii, o armă, alū cărei ascuțitū era îndreptatū în contra unei singure puteri. Numai cu această intențiune actualulū tarifū autonomu a fost elaboratū, și din acestu punctu de vedere consideratū, elū și-a atinsu scopulū. Schimburile nōstre cu Austro-Ungaria au fost reduse la minimum; industria austriacā a primitū o grozavă lovitură. Profetiile acelora, cari ne pređiceau o catastrofă, nu s'au realizatū, de ore-ce esportatiunile nōstre de cereale departe de a se opri, au luat din contrā a o dezvoltare extraordinarā.

Orice omū cu mintea sănătōsā va recunōsce deci, că unū tarifū creatū în circumstanțe anormale, numai pentru a face să vază vecinii nōstri, că scimū să ne apărām drepturile, numai răspunde cu scopulū s'eu, de ore-ce suntemu hotărītū a nu mai încheia deocamdatā tractate de comerț.

Principiulū, după care remanierea acestui tarifū trebuie să se facă în acestu momentu, d. ministru Al. Lahovari l'a esplicatū în termeni forțe clari: Poseđām unū începutu de industriā; poseđām materii prime cu ajutorul cărora nouu industrii potū să se fondeze și să prospereze. Aceste industrii cu adevăratu naționale, noi trebuie să le protegiām. Trebuie să încuragiām capitalurile disponibile de a lua drumulū cătră centrurile populate și pe la țērā. Pentru a atinge acestu scopu e destulū să protegiām în modu eficace vre-o 60 de articole din cele 600 continute în tarifulu autonomu în vigore. Acesta a și făcutu comisiunea vamalā. Toți industrialii nōstri, cari au închis bani în diverse întreprinderi; toți aceia, cari vorū fi tentați în viitorū a urma esemplulū lorū, potū fi liniștiți. S'a ținutū largu comptū de tōte interesele lorū.

Pentru momentu, adagā ministrulū, guvernul n'a angajatū nici o negociere în vederea închierii vre-unui tractatū de comerț cu vre-o țērā străinā. Și nu vomū încheia de sigurū până la 10 Iulie viitorū. Nimeni nu pōte să ne întrebe însă ce vomū face după șese luni, după unū anū, s'eu după doi. Nu suntū stăpānūlū destinelorū acestei țērī. E destulū de a șoi, că dela 10 Iulie viitorū vomū trăi sub regimulū tarifului autonomu.

D. Aurelianu voese să cunoșcū spiritulū comisiunei însărcinată cu revizuirea tarifului vamalū. Comisiunea urmăresce scopulū de a favorisa esportatiunea produselorū agricole și a proteje în mēsuri rezonabile industria nōstrā, vomū ține comptū de observațiunile majorității și ale minorității și vomū apēra în acelașu timpū și ideile nōstre.

Oratorulū sfērșesce astfel: Dela 10 Iulie viitorū, noulū tarifū autonomu va intra în vigore, etā ceea ce este certū. Nu putemū însă lua nici o garanțiā de ceea ce se va întâmpla mai târziu.

Dare de sēmā și mulțumitā publicā.

Brașovū, 24 Ianuarie 1891.

În numărul 3 alū acestui diaru s'a publicatū o notiță despre succesulū moralū, obținutū la petrecerea cu dansu, arangiatā de „Reuniunea femeilorū romāne, pentru ajutorarea vėduvelorū sėrae din Brașovū și Săcele“ în s'era de anulū nou, 31 Decemvre v., în sala

otelului centralū Nr. 1 din locū; și totū atunci s'a amintitū cu presupunere unū succesū materialū bunū.

Prin acestu comitetulū, după ședința sa din 18 ale curentei, își ține de datoriņā a relata esactū despre succesulū materialū, a-și esprima mulțumitā și a face și alte comunicări relative la prosperarea Reuniunei.

Pentru distribuirea biletelorū de intrare și pentru colectarea de bani s'a alesū din sinulū comitetului o comisiune, constatātōre din dōmnele: Otilia Orghidanū, Polina Popū, Ecaterina Rădulescu, Maria Lupanū și Maria Furnicā, cărora comitetulū le aduce și pe această cale profundā mulțumitā pentru nobila s'aruințā și pentru zelulū celū neobositū în această afacere, destulū de momentōsā și însemnatū pentru sporirea fondului acestei Reuniuni și pentru ajutorarea sermanelorū vėduve, căci s'a colectatū numai prin dōmnele: Otilia Orghidanū, Polina Popū și Ecaterina Rădulescu suma de 290 fl. 66 cr., őrā d-na Victoria Iuga, ca cassieritā, oferēzā comitetului banii colectați parte de prin case, parte s'era la cassā de d'nele: Maria Bărbuceanū, Polina Popū, Carolina Ciurcu, Maria Lupanū și Maria Furnicā în sumā de 144 fl., cu totulū 434 fl. 66 cr.

Spesele făcute la această petrecere pe cele necesare au fost de 102 fl. 40 cr. Scoțindu-se acestea din colecta intrēgă, rezultā ca venitū curatū frumosu sumā de 332 fl. 26 cr.

Comitetulū aduce în genere prin această mare mulțumitā onoratului publicū brașovenū și esternū, fără deosebire de naționalitate, pentru bunul simțemētū și pentru jertfele făcute cu această ocaziune, spre binele Reuniunei, őrā în specialū mulțămesc dōmnelorū, care au suprasolvitū, parte luândū bilete, parte neluândū nici unū biletū și anume:

- Zoe colonelū Conțescu 1 biletū 10 fl., Elena A. Popovici 2 b. 10 fl. Elena Safrano 1 b. 5 fl., Dr. D. Poppū 1 b. 5 fl., Tache Stănescu 4 b. 10 fl., Mihailchē Stănescu 5 b. 10 fl., Vilma Poppū 2 b. 5 fl., Catinca Pușcariu 2 b. 5 fl., E. Gerasse 4 b. 6 fl., Maria Steriu 3 b. 5 fl., Nicolau Penciu, jude 3 b. 5 fl., Ștefanū Dobreanu, Galați 4 fl., Ar. Plașko 4 b. 5 fl., Emilia Sancioli 2 b. 4 fl., Vasile Bidu 2 b. 4 fl., M. Miholovici 3 fl., Eleftera Safrano 1 b. 3 fl., Maria Trandafilides 1 b. 3 fl., Grigorie Birea 1 b. 3 fl., Octavia Mazuchi 2 b. 3 fl., Elena Ioanides 2 b. 3 fl., Agnesū Dușoiu 2 b. 3 fl., Charlotte I. Poppū 2 b. 3 fl., Iord. Munteanū 2 b. 3 fl., G. Poppū 2 b. 3 fl., Simai 2 b. 3 fl., Ioanū Lemény, jun. 2 b. 3 fl., Elena Săbădeanu 2 b. 3 fl., d-nulū generalū de Pokay 1 b. 2 fl., Bartolomeiu Băulescu 1 b. 2 fl., V. Voina 2 fl., Elena Meșianū 2 fl., N. Șuștai 2 fl., Sofia T. Spuderoa 2 fl., C. Ioanides 1 b. 2 fl., Petru Poppū jude 1 b. 2 fl., N. N. 2 fl., Elena Blebea 2 fl., Taflanū 1 b. 2 fl., I. Manole 2 fl., M. Poppū 1 b. 2 fl., Ioanū I. Sotirū 1 b. 2 fl., N. Strevoiu 1 b. 2 fl., George Navrea, jun. 1 b. 2 fl., Carolina Ciurcu 1 b. 2 fl., Gerendeanu 1 b. 2 fl., V. Onițiu 1 b. 2 fl., N. N. 1 b. 1 fl. 50 cr., N. T. Ciurcu 1 fl., N. Eremiasū 1 fl. I. I. Burdaloiu 1 fl., Maria Dușoiu 1 fl., D. C. 1 fl., Reveica Pascu 1 fl.

Prin d-na Maria Belu s'a colectatū în Brăila dela următoarele dōmne: Maria A. Eremie 10 franci, Bița Popeia 10 franci, Elena I. Popeia 5 franci, N. N. 2 fl., őrā prin d-lū D. C. Panțu s'a colectatū totū în Brăila dela d-nii: Al. Căciulā 4 fl., Antonū Ionescu 1 fl., D. C. Panțu 2 fl., V. P. Sasu 2 fl., Petru Banotescu 2 fl., D. I. Bontā 2 fl., Leonte Moldovanū 1 fl., Ioanū Bobotū 1 fl., Ioanū Mandroviceanu 1 fl., C. Panțu 1 fl., N. N. Perlea 10 fl., Ioanū Purocra 15 fl., George Manole 1 fl., Decopiate numele și sumele acestorū binefăcētōri amēsuratū listelorū primite.

Pentru nobilele simțeminte de caritate ale mai susū amintitilorū binefăcētōri și binefăcētōre, comitetulū își es-

primā profundā mulțamitā și recunoscințā.

Dōmna Zoe D. Perșoiu din Brăila, care pētrunsā de simțulū de caritate și vrēndū a veni în ajutorulū vėduvelorū sėrae, s'a făcutū membrā fundatōre a acestei Reuniuni, e rugatā a primi și pe cale publicā afectuosā recunoscințā și mare mulțamitā. Totū asemenea espresiuini cordiale de mulțamitā și recunoscințā, binevoiescā a primi și d-na Stana Beloiu, din Cernatū, pentru donațiunea și în anulū acesta de 40 franci pentru scopulū ajutorării vėduvelorū sėrae.

Comitetulū Reuniunei femeilorū romāne din Brașovū și Săcele, pentru ajutorarea vėduvelorū sėrae.

Literaturā.

„Romānia musicalā“, revistā literarā-musicalā, apare de două-ori pe lunā sub direcțiunea unui comitetū. Anulū I Nr. 22. Cuprinsulū: Armonia și compozițiā, — Opera Lucia. — Sōrtea artiștilorū musicali. — Arta de a dirigia. — Corurile la morți. — Fata mamei Angot. — Din gazetele străine. — Efemeride musicale. — Una alta. — Abonamentulū pe unū anū 12 lei, pe 1/2 anū 7 lei. Redacțiā. Bucuresci, Strad Bradului Nr. 3.

Transilvania, fōia asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului românū. Redactorū I. Popescu. Anulū XXII, Nr. 1 Sumariu: Caucaled în Dacia, de Dr. At. Marierescu. — Facerea lunei, de T. Ceantea. — A sci limbi mai multe de Dr. Giorgiu Popa. — Bibliografiā. — Partea oficialā. — Concursū literarū. — Consemnare. — Abonamentū pe anū 3 fl. la Comitetulū Asociațiunei în Sibiu, strada Morii Nr. 8.

A apărut: *Primatulū papalū și infalibilitatea Papei*, Unū răspuns de Ioanū Braju. Sibiu, tipografia archidieceșanā 1890. Prețulū 20 cr.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“
(Serviciulū biroului de coresp. din Pesta)

Viena, 9 Februarie. Conferența deputaților germani-liberali a hotărītū publicarea unui manifestū, în care se accentueze unirea Germanilor într'unū mare partidū.

Petersburgū, 9 Februarie. Arhiducele Franciscu-Ferdinandū a fostū numitū șefū alū regimentului 26 de dragoni.

Roma, 9 Februarie. Noulū cabinetū s'a constituitū, numai portofoliulū instrucțiunei este încă neocupatū.

Cursulū pieței Brașovū

din 9 Februarie s. e. 1891

Banknote romănesci	Cump.	8 99	Vend.	9 08
Argintū românescū		8 94		8 99
Napoleon-d'ori		9.—		9 04
Lira turcesc		10 80		10 85
Imperiali		9 28		9 33
Halbins		5 30		5 35
Solis. fonic.	Albiac 4 1/2	101.—		—
	5 1/2	99.50		—
Ruble rusesci		129.—		130.—
Mărci germane		55.50		56.—
Discontulū 6.	5 1/2 pe anū.			

Cursulū la bursa de Viena

din 7 Februarie st. n. 1891

Renta de aurū 4 1/2		104.50
Renta de hărtiā 5 1/2		100.90
Imprumutulū căilorū ferate ungare		115.—
aurū		98.—
dto argintū		—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (1-ma emisiune)		—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (2-a emisiune)		—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (3-a emisiune)		111.75
Bonuri rurale ungare		91.—
Bonuri croato-slavone		104.25
Discopăgubirea pentru dijma de vinū u gureșc		—
Imprumutulū cu premiulū ungarescū		137.—
Losurile pentru regularea Tisei și Săghedinului		123.50
Renta de hărtiā austriac		92.10
Renta de argintū austriac		92.10
Renta de aurū austriac		109 15
Losuri din 1860		188 25
Acțiunile băncii austro-ungare		985
Acțiunile băncii de creditū ungar.		844.25
Acțiunile băncii de creditū austr.		907 50
Halbeni imperialesci		5 41
Napoleon-d'ori		9 04 1/2
Mărci 100 imp. germane		56 07 1/2
Londona 10 Livres sterlinge		114 10

Proprietarū:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactorū responsabilū interinalū:
Gregoriu Malorū.

